

indslaaet i 1899, medens man ikke finder den eneste ny Tanke liggende til Grund for Lovforslaget.

Tiden er derfor inde til at prøve de indhøstede Erfaringer. Navnlige vil jeg lægge et godt Ord ind for, at man prøver at finde Vej ud med Hensyn til Statsfæste eller offentligt Fæste. Det ligger nu 14—15 Aar tilbage, at jeg første Gang var med til at rejse dette Spørgsmaal i det høje Ting. Jeg tror ikke, man nu ser med større Modvillie paa dette Forslag end den Gang, tværtimod tror jeg, at man fra alle Sider, selv om man nødig indrømmer det, af Omstændighederne tvinges til at se med større Velvillie paa Forslag i den Retning.

Paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer maatte man ogsaa kunne gaa til i dette Lovforslag at indføre en Bestemmelse om Ekspropriationsret enten for Kommissionerne eller maaske for Kommunerne, hvad man nu vil. Tanken er ikke ny her i Tinget, og den lader sig, som jeg allerede har gjort opmærksom paa, ikke afvise. Der har paa et givet Tidspunkt i denne Sal været et Flertal, der vedtog en saadan Ekspropriationsparagraf, og jeg synes, at alt taler derfor. Jeg indrømmer, at det selvfølgelig maatte være de store Landejendomme, overfor hvilke man fik Ret til at ekspropriere. Naar de store Ejendomsbesiddere, der ikke have Indtægter ved Fideikommiskapital o. l., have haft saa vanskeligt ved at klare Skærene, i alt Fald for en meget stor Dels Vedkommende, saa at de ikke ere i Stand til at betale den Arbejdspris, der forlanges af danske Arbejdere, men maa indføre fremmed Arbejdskraft, tidligere Svenskere, nu Russere og Polakker — og netop de sidste Tidens Erfaring turde dog i nogen Maade vise, hvilken Fare dette rummer for det danske Samfund —, taler alt dette et tydeligt Sprog, naar Spørgsmaalet rejses om Ret til at ekspropriere disse Ejendomme, hvorved det vilde opnaas, at de i Stedet for at drives med Tab af den enkelte Mand eller paa en Maade, Samfundet ikke er tjent med, kunde blive drevne af flittige Husmandshænder, der vilde bringe langt større Udbytte af Jorden, end tidligere var muligt, saa at langt flere danske Mænd og Kvinder kunde finde en sorgfri Tilværelse end tidligere. Dette er et Samfundsspørgsmaal af saa stor Rækkevidde og Betydning, at ikke nogen for Alvor vil kunne gaa derimod. Jeg hører til dem, der helst ville, at Landets egne Børn have Ret til Lan-

dets Jord og ikke skulle være tvungne til at søge bort til fremmede Verdensdele for at finde Udkommet, medens vi se Polakker og Russere oversvømme Landet, fordi de tilbyde Arbejdskraft billigere end Landets egne Børn.

Maatte jeg, medens jeg er ved dette Spørgsmaal, gøre en Henstilling til den høje Regering. Naar der nu skal foretages Omvurdering til Ejendomsskyld, kunde den højtærede Regering saa ikke forsøge at faa denne foretaget saaledes, at man fik en Vurdering af Jorden alene foruden naturligtvis, som man er nødt til i Øjeblikket, en Vurdering af den samlede Ejendom. Derved vilde man, hvis man kunde gennemføre Kravet om Ekspropriationsret, faa en Rettesnor. Selvfølgelig mener jeg ikke, at man skulde kunne tage det bedste eller bedst beliggende Stykke Jord til den ved Ejendomsskyldvurderingen fastsatte Gennemsnitspris, men jeg mener, at der i en saadan Fastsættelse maa være en Rettesnor for, hvad Jorden er værd for Ejeren. Jeg henstiller derfor til den højtærede Regering, at man samtidig med, at man tager dette Spørgsmaal under alvorlig Overvejelse, om det ikke var muligt at give Ekspropriationsret i dette Forslag, lader foretage en saadan særskilt Vurdering af Jorden, at der for disse Ejendommers Vedkommende kunde være en vis Rettesnor for Ekspropriationskommissionerne i Fremtiden. Dette Spørgsmaal, tror jeg, har sin store Betydning. Hvis vi kunde komme den Vej, nærer jeg ingen Tvivl om, at de danske Landarbejdere i Fremtiden vilde kunne faa deres Jord langt bedre beliggende, men først og sidst til en langt rimeligere Pris, end de nu i næsten alle Tilfælde maa give for den Jord, de skulle dyrke.

Man indrømmer, antager jeg, at det er et Misforhold, at Jorden er saa dyr, naar den skal erhverves til Husmandsbrug, man indrømmer rimeligvis ogsaa, at det er et Misforhold, at Landets egne Børn maa søge ud over Landets Grænser for at finde Lykken, medens der samtidig foregaar en Invasion af fremmede Arbejdere, der skabe saadanne Ulykker omkring sig, som vi nylig have været Vidne til. Man kan i alt Fald neppe sige, at dette er til Gavn for det danske Samfund. Jeg skulde ogsaa mene, at der dog var nogle her i denne Sal, som var lydhøre for den Tanke at ekspropriere disse store Ejendomme. Ærede Medlemmer have Gang paa Gang hørt Tale om, hvorledes en fremmed Lensbesidder affolkede Lands-